

Кољо

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 126

3 јуни 1944

Дип. 6

Чемој био злодјепредити

Даш на гимназиским клупама знао је Милан Денић да је њему за жену намењена Вера Тошић, ћији господина Тошића, ортака господина Денића-оца у једном великом извозничком предузећу. На Милан, ни Вера ни су имали ни браће, ни сестара. Њихов брак био је потребан да би се две кубе ородиле.

Милан је зашао у зреле године не пошиљајући ни секунду да би могао имати друкчију судбину. Прилично ретко виђао је Веру, своју супругу по породичним, друштвеним и трговачким законима. Девојица, чија је мајка прерана умрла, била је смештена у једном заводу. Појављивала се недељом, али недељом се Милан бавио спортом и дружио са својим друговима. Лета су проводили одвојено.

Као шипарица Вера је била скоро ружна. А затим, сазревајући, срећно се изменила и најзад је постала црномањаста, витка девојка, правилнога лица, лепо изрезаних усана и великих, сивака-сто плавих очију.

Милан није ни обраћао пажњу на промене које су се из године у годину до-гајале на Веру. Али, видео је резултате, када се девојка вратила из пансионата очевој кући. Ти су се резултати Милану много допали. Вера је била лепа и то је било врло пријатно. Ожениће се њоме са задовољством. За тренутак о томе више није лупа главу. Љубав га је дотле мало интересовала. У иностранству, где је две године боравио на специјалним студијама, он је имао, као прилично леп младић, неколико љубавних авантура без сутрашњице. Ни какву страст није никад осетио. Па и сад се спремао да се ожени без страсти, али је ипак био решен да буде добар муж.

Оженио се Вером. У исто време фирмама Тошић—Денић додато је оно и „син“. Његов се живот организовао.

Али убрзо почeo је да се дезорганизује. Предузеће је, истинा, добро ишло, јер је Милан умео да му да нови полет. Али са страшћу је сасвим драгачије било.

Милан је у себи приметио да воли Веру и то је било сасвим оправдано и похвално. То осећање подмукло је почело да га осваја у последње време верништва. Оnda он то није ни узимао у обзир, јер није осетио потребу да себе испитује. Али сад је то добро схватио, кад га је страст објумила.

Волео је Веру љубављу за какву је мислио да није способан и које се плашио као какве болести, која се изненада на њега окомила.

Да, као какве болести, јер он је патио. Није патио од љубомора. Вера се лепо облачила, бринула се о себи, али је презирала кокетерију и флерт и била у сваком погледу беспрекорна супруга.

Једно питање, међутим, мучило је Милана: „Да ли ме воли?“ О томе он ипак није знао.

Та сумња почела га је раздирати од првога дана кад је јасно увидео да воли љубављу жену, коју је узео из свих других разлога сем тога. „Да ли ме воли?“ читало се он, покушавајући да разбистри своје мисли. И на крају морао је увидети да заиста није било никаквих разлога да га Вера воли. Она је пошла за њега из истих фамилијарних, друштвених и трговачких разлога, који су њега навели на брак. Али ако је он касније заволео Веру, то није значило да и она мора бити заљубљена. Нажалост, сасвим напротив, све је доказивало да Вера према Милану не осећа никакву љубав. Она је била љубазна, блага по нарави, али неизлечиво уздржљива, удаљена од њега, готово страна.

„Да ли она не воли љубав уопште, или само моју љубав?“ питао се Милан. А како је бол истанчao његов мушки мозак, који се дотле бавио само практичним стварима, он је стао да проучава младу жену, тражећи тајну коју су криле њене очи, никад неразнежене узбуђенем, њена хладна уста, увек упорно равнодушнија.

Није се усушивао да запита Веру. Она је морала знати — он у то није могао сумњати — да је он страсно воли. Она

је њему показивала да га не воли. Зашто је нагонити да то изрази речима?

Једнога дана, међутим, Миланове пагње постале су толике да је он пао у очајање. Хоће ли он цео живот провести крај те жене која се на крају крајева удала за њега само из рачуна? Хоће ли он себе осудити све док не буде кастро, све до старости на смешну улого љубавника једне статуе, која никад неће оживети? Не, требало је отети се тој љубави и потражити заборава.

Он се дуго колебао. Није имао храбрости при помисли да треба да се одрекне дефинитивно те жене и својих сноva о њеној љубави. Она је једини била вредна у његовим очима, па како онда да је заборави? Ни једна друга не

бар није била печовечна. Она је била живахна, осетљива, олако осетљива, али шта је то за њега марило, кад је он није волео?

Ипак Десанка се помало бринула о конвенцијама. Чинила се мало као да се брани, пре него што је дала Милану интиман састанак. Најзад, једне вечери, на једном друштвеном састанку, пошто је играла с њим, предајући му се сва, рекла му је шапатом:

— Добро, сутра, код моје куће.
— Ох, на то ће један глас иза њих. Милан ће окренуо.

Вера је била ту и све чула. Десанка се брзо удаљила.

— Вратимо се кући, рекла је Вера свому мужу. Глас јој је био помало промукао, као никад дотле. Била је бледа.

Успут није говорила, нити му је дозволила да говори, али кад су дошли кући, Вера је скинула свој ограч и гледајући негде далеко, кроз прозор рекла Милану:

би за њега била интересантна. Крај те друге остала би вечита успомена на Веру.

Прошли су месеци. Нека врста умора притискивала је Милана и живот му је изгледао тако бедан, да се он одлучио на борбу и када се прва прилика указала он ју је уграбио.

Та прилика је била плава и звала се Десанка. Од неког времена она је одржавала пријатељске везе са Милановом кућом. Као супруга мужа који се никада није виђао, она је искоришћавала своју слободу, како се причало, са партнерима које је мењала прилично често, јер је била толико лепа колико и нестална.

Догодило се да се Милан допадне Десанки. Она се није колебала да му то стави на знање стискањем руку дуже него што је уобичајено и значајним по-гледима.

У своме очајању Милан је пристао на ту игру, која је на крају крајева за њега била ласкова. Без одушевљења, али не и без задовољства он је одговорио на ласкове Десанкине осећаје. Десанка

— Наш је брак у ствари ортаклук. Ни једно ни друго ми нијемо тражили љубав у вези коју су нам наметнуле наше породице и наши интереси, али пре-дугу је било утврђено — ја сам бар у то веровала — да немо поштовати друштвене обзире. Ви ме нисте волели, то сте доказали. Ја писам просила вашу љубав. Ја је не просим. Имам зато вољно гордост. Ви ме не волите.. али.. немате право да онако играте с том Десанком, која је покварена жена, и да од ње тражите састанке.

Вера је одједном бризнула у плач. Милан ју је гледао. Никад је он није видео тако дрхтаву и живахну. Никад је није видео тако лепу. Наједанпут је схватио тајну, коју је у својој охолости она крила, јер је мислила да је он не воли. Избезумљен од радости он је промудрао:

— Па ти ме волиш?

Она га је погледала дубоко, скоро грубим погледом и одговорила:

— Волим те, али немој то злоупотребити.

ОЛГА МЛАДЕНОВИЋ

Српска омладина великом песнику

„Здраво да сте! Урадите тако
И биће ми и у гробу лако!“
Војислав Илић-Млађи

Зајечате звона болног српског рода
И крену поворка до мртвачке раке,
Поштовање своје песнику да ола,
На растанку са српством до земљице лаке,

Тужно звоне звона, к'о да руте идеале
И к'о да мртве стоје већ стегнуте пести.
Не! На путу где су твоје мисли стале
Ини немо даље — мишицама трести.

Ма не знамо све путе твојих спајних мисли
И стремљења горда твојих идеала!
Омладине српске пут истине: ТИ си!
На растанку с тобом теби вечно: ХВАЛА!

Над гробом ће твојим омладинама твоја,
У напону снаге истини да каже:
„Ми смо омладина обиљићког соја,
Прекаљени борци са српске предстраже!“

У срцима нашим уклесани стоје
Твоји идеали. Ми смо свесни свега,
Ми хоћемо тако!
Пред стремљења ваша стоје мисли твоје:
И БИЋЕ ТИ ТАДА У ТВОМ ГРОБУ ЛАКО.

БОГДАН М. ВУКОСАВЉЕВИЋ

ОСВЕМУ И СВАЧЕМУ

ШТА СУ БИЛЕ САХИЈЕ?

З а време Турака није било поште. Тада су сву преписку и осталу државну документа између београдског везира и Порте у Цариграду преносили татари, а преписку између поједињих власти у земљи такозване супружице. Али су татари, супружице па и сезије вршили само пренос званичне поште. Приватна кореспонденција била је искључена.

Тако је приватан свет, у првом реду трговачки, био упућен сам себи. Ако је неко хтео послати неком писмо, новац или ствар, морао је тражити људе који су путовали. Због ретког путовања морали су се искоришћавати чак и непознати људи, којима је онда пошиљка поверијана „у аманет“. Међутим, путника је било ретко и за ближа места. а за даља скоро никако. Због тога се тада јавила једна врста приватне поште, коју су обављала такозване сахије. писмоноше по занату.

Сахије нису били државни већ пријатнији јавни органи, који су тај посао вршили као неку јавну радију са знањем и са заштитом власти. На њихову услугу свако је могао рачунати. Познавали су се по оделу нарочитога кроја, а нарочито по томе што су на подвези испод колена леве ноге носили звони или пропорац, да би им се ход чуо.

Сахијама се плаћало толико да им се исплати пут. Ишли су пешице. Београдске сахије ишли су чак и до Скопља и Велеса. Били су мањом Турци који су потпуно мирно могли путовати по целој Турској. На сахије никада нико није нападао, па чак ни хајдуци. Напад на сахије означавао је као врло велико насиље и строго је кажњаван.

КАКО СУ ЈУДИ МЕРИЛИ ВРЕМЕ

У старо доба време су јуди мерили помоћу такозваних сунчаних сатова. Затим помоћу такозваних пешчаних сатова. У Средњем веку пешчани сатови задржали су се у манастирима и дворовима. Пешчани сатови, на крају крајева пису се изгубили или панас, јер многе домаћице и сада их употребљавају, истинा не да виде колико је сати, него да контролишу рејцима којима је довољно да би се једно јаје добро обарило.

Уместо пешчаних сатова било је народи који су се у старо доба служили и вазама које су биле пуне воде а које су имале на једном месту рупицу. Уместо пешка на ту рупицу отицала је по-лако вода и служила за одређивање претходног времена. Такви часовници најчешће су били постављени у судовима и служили су за обележавање дозвољене дужине говора бранилаца.

На 135 година пре Христа Александријски научници Ктезибиус пронађају је хидраулични сат. На принципима тога сата почивао је и чувени сат који је Харун ал Рашид у своје време поклонио Карлу Великом.

У десетом веку пронађен је први механички часовник са теговима. Пронађајући је био калуђер Жербер, који је 991 године изабран за папу.

Први цепни часовници направљени су у Ниирбергу око 1.500 године. Ти први цепни часовници били су велики и овални облика. Само ти цепни часовници врло брзо су, током XVII и XVIII века, из дана у дан усавршавани. О данашњој њиховој техници није потребно ни говорити.

НАЈВЕЋА И НАЈДУБЉА РЕКА

Огромна кинеска река Јанг-џе дугачка је преко пет хиљада километара. Поред тога ова река на појединим местима дубока је око сто шездесет метара...

На насловној страни:

Трећије су стиле...

(Снимак: А. Симић)

Главни уредник: Мића Димитријевић *
Уредник: Божко Токић * За фотографије:
Александар Симић * Претраж: Ђорђе Лобачев * Уредништво Поеукане 31. Телефон 25-010 * Владајући издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Гапонић * Администрација: Дечаника 60/31. Београд Тел 24-001-10 Штампа: Штампаја
Београд А. Д. Лечапска улица бр. 31. Тромесечна претплата 70. — динара.

На си ко зора кад рано заруди,
Кад овчар кроз фрулу своје овце буди
И кад се одасвуд чује рика стада,
Преко цветних поља, шума и ливада.

Процветале баште росом покривене,
А малене куће бело окречене,
Ко бели љиљани поносито стоје
И пркосе ветру — никог се не боје.

Позади кошнице и густи шљивац,
Стаје и амбари, зелени воћњаци,
А бистри извори теку на све стране,
Па ливно миришу њиве узоране.

Добра су ти људи, питоми и мили,
У срцу су право гостољубље свили,
Сматрају свакога ближњега за брата,
Па и вајбеднијем отварају врата.

Таква си ти цела, Шумадијо мила,
Ах' си ипак увек ти несрећна била.
У хришћанској души пуној нежне сете,
Не роди се никад мисао освете.

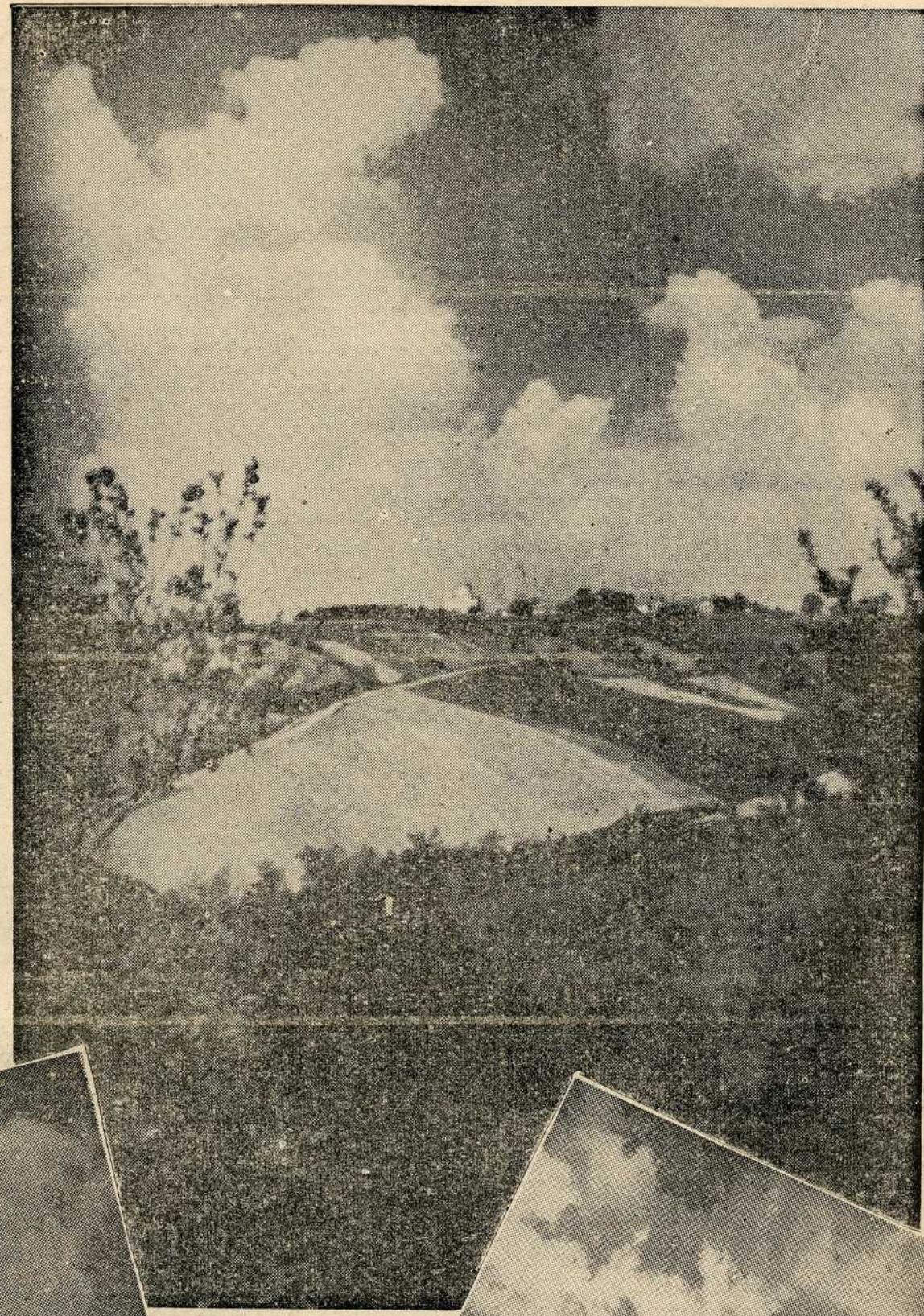
У теби се вије дух наших дедова
И велика дела њихових спомова,
Који су у борби стекли вечну славу,
Поштујући веру и Светога Саву.

За Српство су само живели и звали,
Због њега се тукли и храбро су пали,
И сад место суза и тужних опела,
Грле се и руже сва њихова дела.

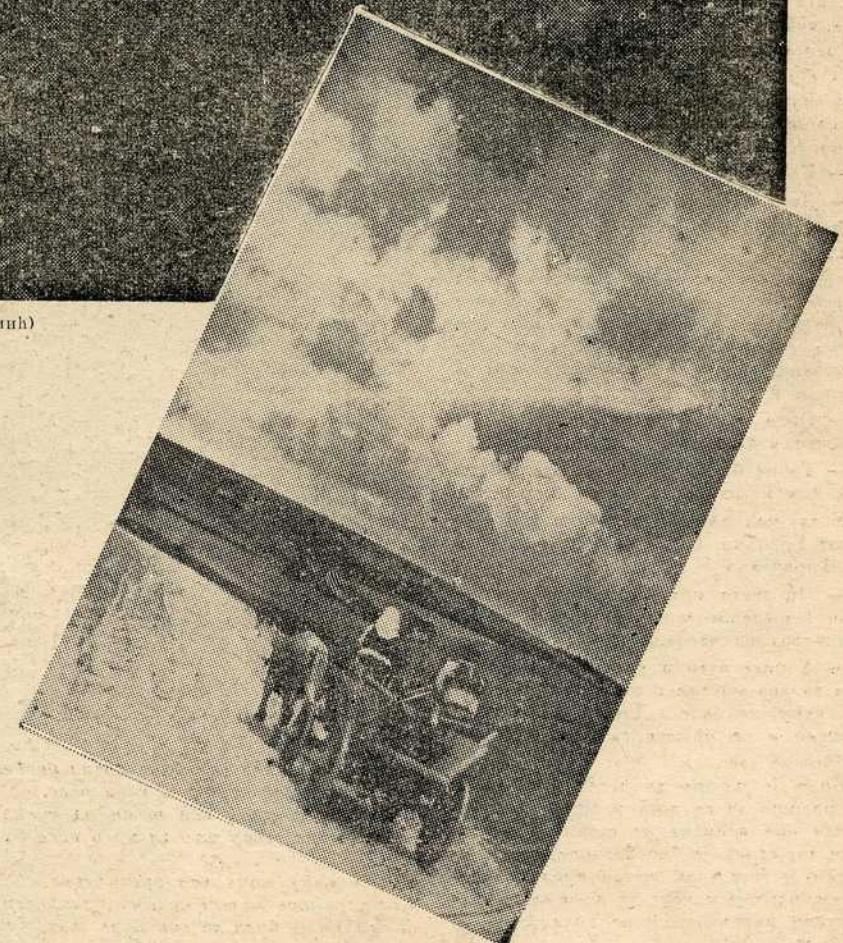
Чак и онај кога називамо братом,
На њих се сад баца лажима и блатом
Место да их слави и пали им свеће
И на пуста гробља доноси им цвеће.

Шумадијо наша, ти срце Србије,
У теби се ипак сјај витештва крије.
И ако крваре твоје тешке ране,
Узлигнута чела чекаш боље дапе.

ПЕТАР К. СИМОНОВИЋ

(Снимци: А. Симић)

ШУМАДИЈА-
СРЕДЊЕ ЈУДИЈЕ

Тајна соде бр. 27

(23)

— Вечерас га можете наћи у парку око десет часова.

— Не, хвали. Ради ћу да га потражим у његовој сали сутра ујутро у десет часова.

И Стефансон, који није знао шта се мало пре одиграло у хотелу, осети у капетановом гласу поту претње.

ПОСЛЕДЊИ ДАН

Нешто доцније Стефансон се телефоном распитао за остала лица у драми. Сазнао је да се капетан Фараче вратио у свој хотел око седам часова, да је тамо написао неколико писама и око осам, часова поново изашао. Писма, међутим, није бацио у поштанско сандуче, него их је носио собом у дечу. Потом је направио кратку посету госпођи Астриди и доцније свртно у бар Палас-хотела где се задржао.

Око девет часова десило се нешто значајније. Госпођа Астрида замолила је доктора Врангела за један разговор. То је Стефансон сазнао од портира. Он јој је међутим одговорио да ће је посетити сутрадан у девет часова. Било је очигледно да он нема воље да разговара са њом.

После девет часова навратио је код Стефансона Геста Ериксон. Он му је саопштио да доктор Врангел седи у својој соби и пише.

Око девет и по закуца неко жестоко на вратима Стефансонове собе. Стефансон скочи да отвори.

Пред њим је била госпођа Астрида. Онако како је била, обучена у сиву кишну кабаницу, застало је на вратима и ухватила се за вратницу, као да ће сад да падне у несвест.

Геста Ериксон јој притрча и уведе је у собу.

Госпођа је била бледа и узбуђена.

— Он лаже, рече најзад тешком муком, помозите ми. Мени не прети никаква опасност... Њему прети опасност, јер он сам тражи смрт...

— Ко?

— Доктор Врангел.

Стефансон и Ериксон беху запаљени.

— Да, ја знам све, продужи госпођа Астрида. Он тражи смрт и зато је од капетана Фараче направио себи смртног непријатеља. Ја сам учинила што сам могла. Капетан ми је обећао да неће учинити никакву несмотреност, али ја сумњам у његове речи...

— Оnda морамо да упозоримо нашег пријатеља доктора Врангела.

— То не би користило ништа. Само кад бих могла ја да дођем до њега...

У тај мах зазвони телефон. Јавио се агент Грандин. Он је пронашао капетана Фарачеа.

— Он шта пред позориштем тамо амо. Очигледно чека неког, јер стално погледава на часовник.

— Узмите ауто и хитате овамо. Ја сам за два минута готов. А ви, госпођо, сачекајте ме овде. Доктор Врангел је изашао и не можете са њим да говорите.

Било је четврт до десет. Стефансон се плашио да се доктор Врангел и капетан пре времена не сретну у парку. Али тај страх је био беспредметан. Капетан је још увек петао пред позориштем, иако је почела да пада киша. Детективи нагло закочише кола.

— У име закона ви сте ухапшени.

— Признајем, али ви ћете одговарати за бесправни поступак.

— Ради се само о једном кратком претресу, рече Стефансон. — После тога бићете опет пуштени...

Пошто је капетану одузео револвер и предао га Грандину, Стефансон похита у парку. У парку није било ни живе душе. Тек у једној споредној алеји искрсну пред њим нека мрачна прилика. То је био доктор Врангел. Стефансон при-

мети да пуши цигару, али да уместо кишне кабанице има на себи обични лаки пролећни капут и да је покисао до коже. При сусрету покушао је да се прави прибран и сталожен.

— Знам све, рече. Она не дозвољава да до тога дође.

Стефансон погледа са тугом човека кога је он сматрао својим учитељем. Овдје је очигледно био на kraju своје снаге, исцрпљен физички и душевно. Па ипак се старао да сачува бар спољашњи мир. Узео је Стефансона под руку и повео га према излазу.

-роман од свећа ЕЛВЕСТАЛА -

ПИСМО ДОКТОРА ВРАНГЕЛА

Сва потребна објашњења, Стефансон, наћићете у писму које сам упутио шефу полиције.

— А зашто ми сами лично не дате објашњења?

— Зато што сада није време зато. Видите да је киша. А сем тога, потребна ми је самоћа.

— Па могу да вас сутра потражим.
— Не знам.

— А шта ће да буде из наше заједничке ствари која сада стоји пред ре-шевем?

— Ствар је решена, видећете све из мого писма.

— Ја, истина, мало знам. Али како-било, господине докторе, ја верујем да ви нисте умешани у ту ствар.

Доктор Врангел не рече ништа, са-мо се осмехну као што се осмехују одраслој деци која ништа не разумеју и пружи свом сараднику руку.

— А сада збогом, драги Стефансоне. Ја треба да останем сам.

РЕШЕЊЕ ТАЈНЕ

Док се доктор Врангел, набивши шешир широког обода на главу, полагао удаљавао. Стефансон се нагло окренуо и похита у полицију. Тамо је лежао писмо у коме је било решење тајне со-бе бр. 27.

Писмо у коверти великог формата нашло се на Стефансоновом столу. Оно је гласило:

— Драги Стефансоне,

Ево вам најзад решење тајне која нас је тако дуго мучила. Молим вас дајте ово писмо и мом пријатељу Гести Ериксону да га прочита а затим га приложите судским актима.

Судбина је хтела да ја будем уме-шан у целу ову ствар. Кад сам то уви-део хтео сам да је у корену пресечем и зато сам изазвао капетана Фараче. Играо сам улогу подлог циника који хоће да му преотме срећу. Он ме је изазвао на двобој, али ја сам га одбло-јер сам хтео да ме убије. Зато сам она-ко доцканаша у парку. То је све била моја воља и жеља и на основу овог писма, као што ћете даље видете, он би пред судом био оправдан.

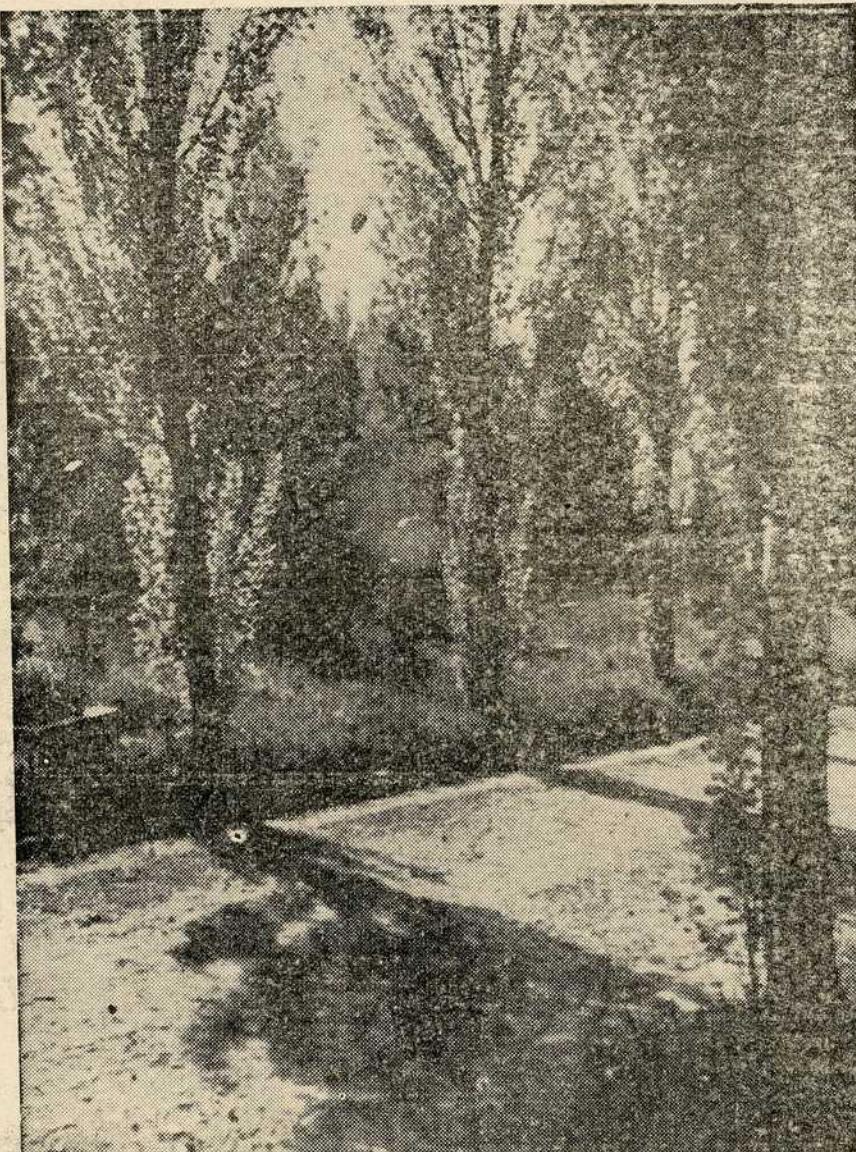
Сада што се тише самог убиства. Ге-ста Ериксон ће се свакако сећати мог првог сусрета са госпођом Астридом у Лизекилу. Ја сам тада имао осећај да сам госпођу Астриду негде видео, иако се нигде нисмо сретали а сала знам да је стварно тако и било.

И вас ћу, драги Стефансоне да пот-сетим на једну ситницу приликом на-шег разговора у Лизекилу. Сећате ли се како је моја пажња била изненада изазвала једну забелешку у новинама о нападу на сенатора Катфилда у једном хотелу у Ослу? Нарочито ме интересо-као датум кад се то збило. Ту исту забелешку ја сам био прочитао у возу на путу из Стокхолма за Копенхаген и ту је био почетак фаталног пута којим сам морао да кренем и за који желим да ви никада не кренете. Он је довео довде где се сала налазим.

Та забелешка била је оштампана у „Трговачком гласнику“ од 5 јуна, који је стигао у Стокхолм 6 јуна изјутра. А то је управо био дан кад сам ја пошао на опоравак због пренапетих нерава. Био сам сам у купеу и размишљао о тој белешци, јер сам криминалиста. И као обично чудио сам се како злочинци увек глупно поступају. Техника злочина насе стручњаке толико интересује да се напросто радујемо кад видимо да је не-ко дело савршено изведено, а љутимо се кад видимо глуп поступак, иако би код нас чувара закона, морало да буде обрнуто.

Тако сам и ја седео и љутио се због глупости кралјичеве. Замишљао сам тачно како би требало да лопов изве-де своју намеру и да га при том не пронађу и ухвате. Као што znate, ја сам био од напорног рада баш у кри-миналним стварима первно изнчрен и ишао сам на осуство у Копенхаген. Осуство сам хтео да искористим да на-учим летење и пилотажу. Но већ при-ликом првог лета апарат се заједно са мном и са учитељем срушно и ја сам био повређен. Кад сам се опоравио до-шао сам као реконвалесцент у Лизекил.

(Срчиће се)

Сећам ми се?

Сећам ли се кад сам брао позно цвеће,
С пупољака ружа скло капи росе,
У заносу слатком већ пијан од среће,
Али љут на ветар што ти мрси косе.

Док у срцу моме као врела лава,
Крв струјаше жаром неке чудне страсти,
Жеља ми је била да сан буде јава,
Да пијем до краја с твојих уста сласти.

Сећам ли се шетња по шуми и пољу?
Није било сенки, прекора ни лажи,
Мом уморном духу потстакла си волју.
Нежним твојим бићем у раскошу драки.

А увече касно седели смо сами
И играли карте за округлим столом,
Ти разумна, хладна — ја сена у тамни,
Која стално лута по видику голом.

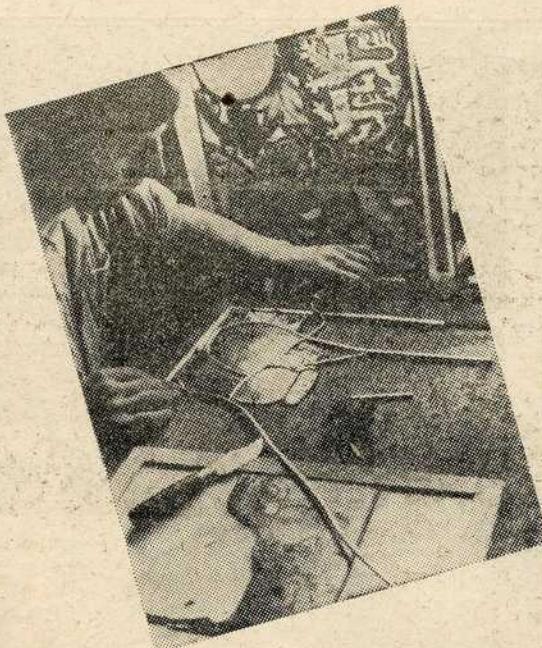
Поглед мој се није могао да смири,
Шетајући с жудњом преко твојих недра.
Из којих се мириш зрељих брескви шире
И која су тако привлачна и једра.

А тек кад се сетим твог пољупца слатка.
После сваког присног топлог загрјаја,
Уздахнем још сада што је тако кратка,
Била ова љубав пуна доживљаја.

У самоћи сете често се запитам,
Што све тако прође у нашем животу?
Зар ми је суђено и даље да скитам
И тражим нежности и душни лепоту.

Сећам ли се кад сам брао позно цвеће,
С пупољака ружа скло капи росе,
У заносу слатком већ пијан од среће,
Али љут на ветар што ти мрси косе.

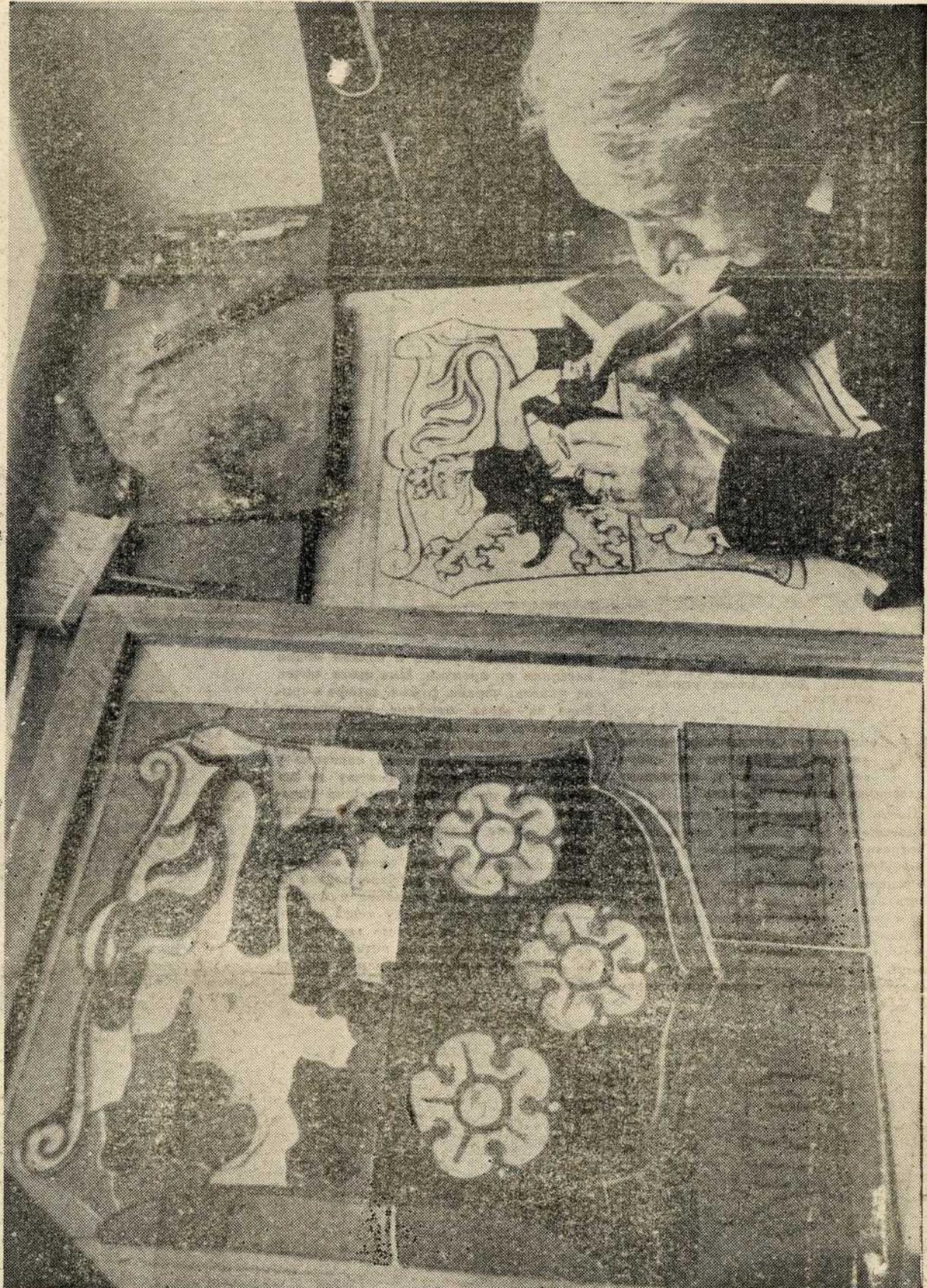
ПЕТАР К. СИМОНОВИЋ

Тек кад се сви делови стакла споје, почиње се са бојењем.

Према једној скали боја тражи се основна боја која одговара стаклу.

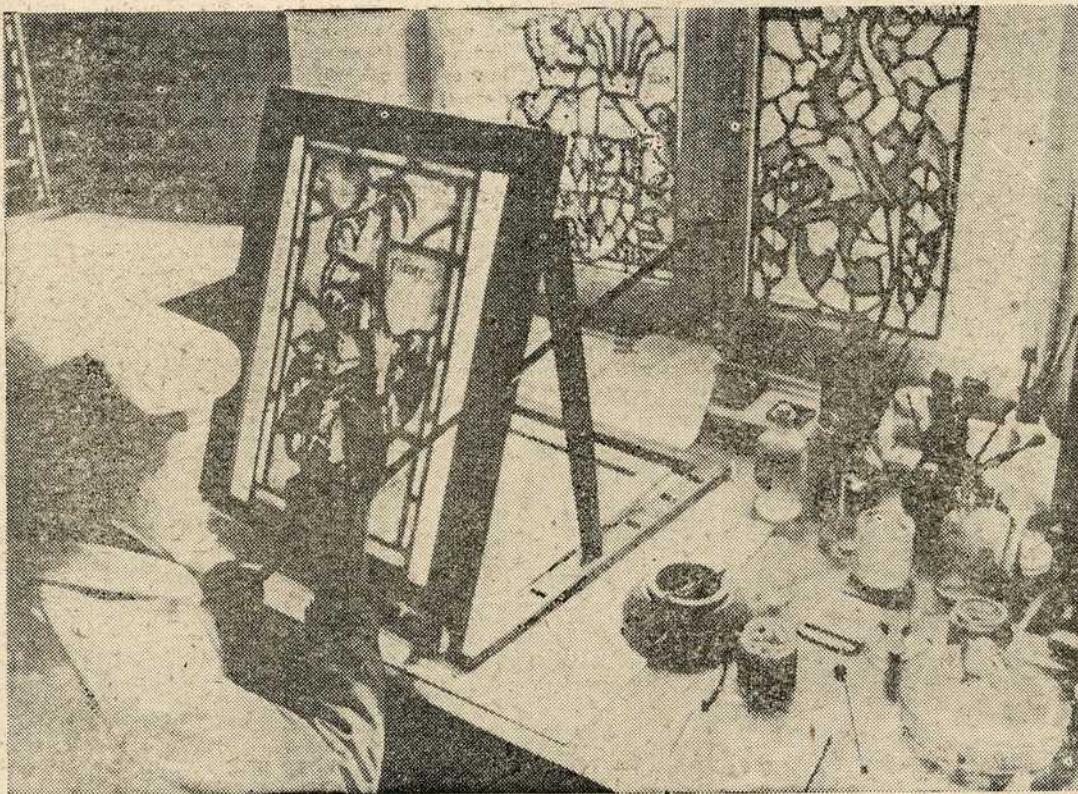
СТАКЛО и Уметност

Горе — Са финим
чепкицама врши се
штирише стакла
које се преноси са
слике.

Лево — После за-
вршеног рада обо-
јено стакло захтева-
још много ситних
коректура, које се
са парочитим бо-
јама допуњују.

Дош као децу интересовала су нас шарена стакла која смо сакупља-
ли и играли се њима. Касније смо се дивили шароликости црквених прозора, сликаријама од разнобојног стакла и прекрасним стакленим компо-
зицијама уметнички израђеним. Али смо ретко кад застали пред таквим делом, боље га осмотрели и запитали се: „Како се то ради?“

Серија слика коју доносимо у главним потезима нам објашњава ову уметност.

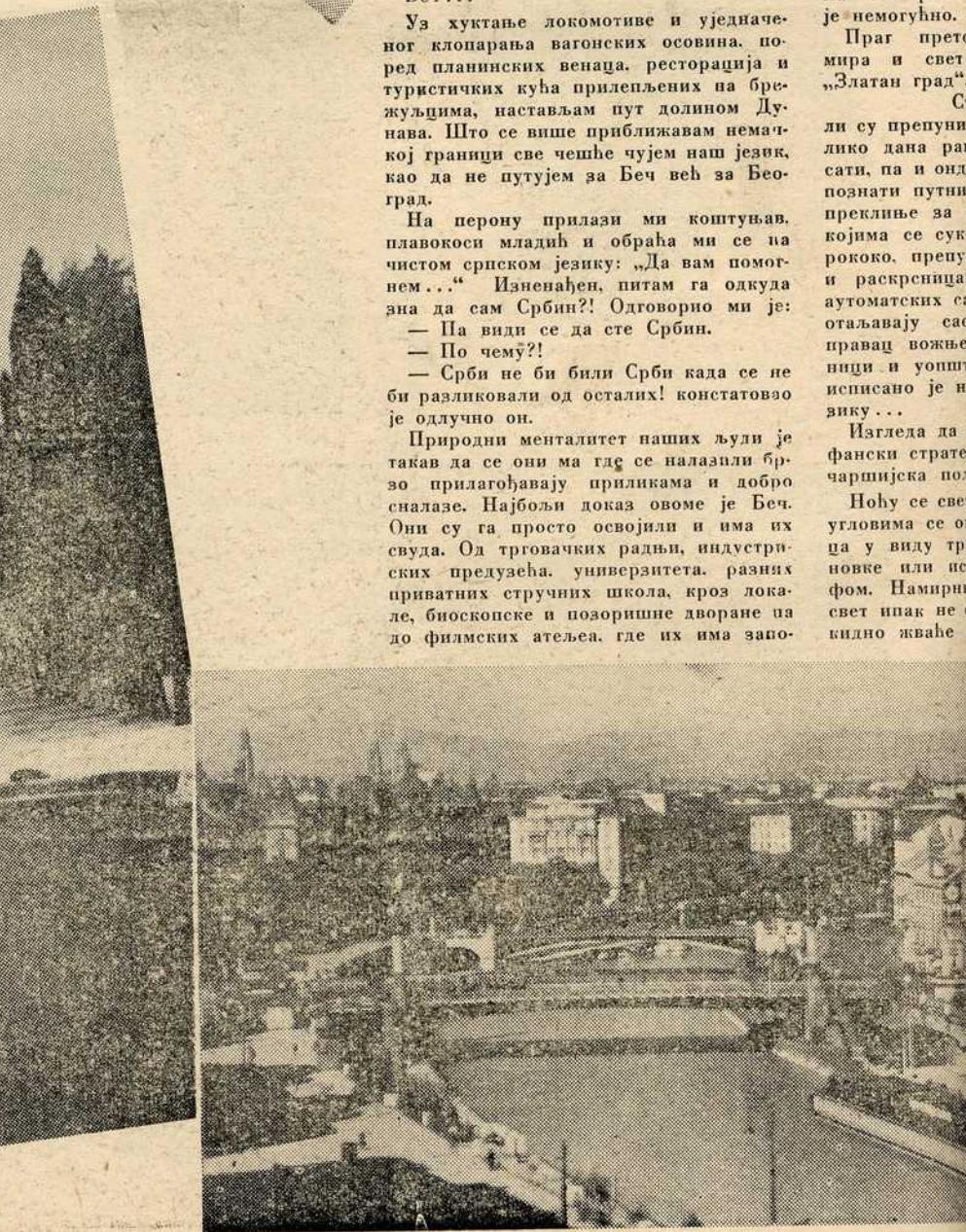
Наш сарадник пропутовао је недавно Будимпешту, Беч, Праг и Берлин. Ево његових утисака са тога пута.

Композиција „пуманових“ вагона улетела је брзином од скоро стот километара у пештанску железничку станицу „Келети“.

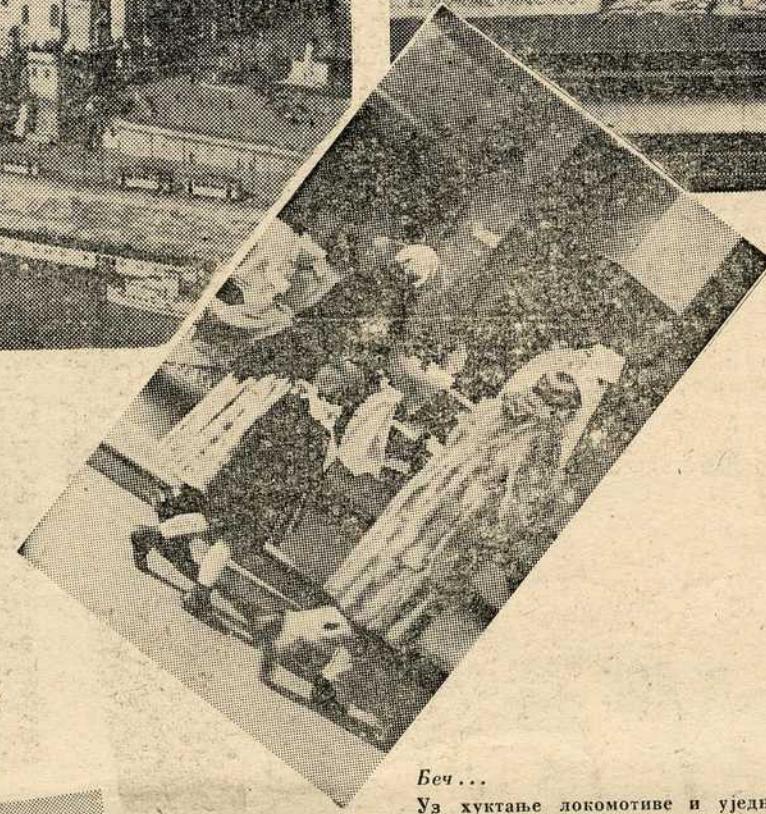
После три године ратног пожара Будимпешта је још увек град чун живота, предратног ритма, трамваја, аутобуса, тролејбуса, аутомобила... Врева и темпо живота забуњују. Улице су препуне света како дану тако и ноћу. Мушкарци и жене, младо и старо, војници и цивили — читаве набујале реке људи у непрекидном су покрету. Даме у скуподним крзним, разнобојним укусним тоалетама, остављају утисак неке модне

ревије. Излози, радње и велики модни магацини су препуни. Има свега, почев од ципела, чарапа, рубља, штофа и прибора за одела, парфема, козметичких препарата, па преко путничких несесера и разних потреба за путовање и јувенилских радњи претрпаних иакитима у злату, платини, драгом камењу до деликатесних продавница у којима налазимо меса, кобасица, саламе, сланине, шунке, разне конзерве, рибе, ракове и кавијара.

Биоскопи, позоришта, опере, оперете, концертне и музичке дворане, локали са чувеним мађарским капелама и барови — све је то пуно, сва су места до последњег сваке ноћи даузета тако да ми се само по себи намеће питање: да ли се налазим у престоници земље која је у рату...

← **Будимпешта**

JW

слених од обијекта. Они живе а кад им време мало (можда здају и купују).

Праг...

На граници љене су последња је замењена зеле су симпа у униформама. С вагони закључавају путницима ма. Контрола је немотујуно.

Праг претежија мира и света „Златан град“.

Старији су препуни, нико дана рано сати, па и онда познати путници прекинује за то којима се сукобијају, пропуњају и раскресијају аутоматских са отаљавају са првачају вожње, пинци и уопшти исписано је на вику...

Изгледа да франски стратешки чаршијска пол

Ноћу се свети угловима се окоју у виду трансверзала или испод фом. Намирни свет ипак не је кидно живење.

Беч...

Уз хуктање локомотиве и једначаног клоирања вагонских осовина, поред планинских венаца, ресторација и туристичких кућа прилепљених на брежуљцима, настављам пут долином Дунава. Што се више приближавам немачкој граници све чешће чујем наш језик, као да не путујем за Беч већ за Београд.

На перону прилази ми коштуњав, плавокоси младић и обраћа ми се на чистом српском језику: „Да вам помогнем...“ Изненађен, питам га одкуда зна да сам Србин?! Одговорио ми је:

— Па види се да сте Србин.
— По чему?!

— Срби не би били Срби када се не би разликовали од осталих! констатовао је одлучно он.

Природни менталитет наших људи је такав да се они ма где се налазили брзо прилагођавају приликама и добро сналазе. Најбољи доказ овоме је Беч. Они су га просто освојили и има их свуда. Од трговачких радњи, индустријских предузећа, универзитета, различитих приватних стручних школа, кроз локале, биоскопске и позоришне дворане па до филмских атељеа, где их има запо-

ма

мпи: В.Ф.А.)

Г
К
→

ка до стати-
е свој посао,
е дозволе по
тргују, про-

та смо. Обав-
ности. Пере-
ндуктера зау-
ње у плавим
омињу да су
отварају са-
ним дозвола-
Шверцовање

увек оазу-
тра на хрили у
нема. Хоте-
рају по неко-
м резерви-
годити да не-
тве хотела и
— Улице, у-
ника, барок и
По угловима
и поред
сигнала једва
списи улица.
фирме, јелов-
се саопштава
немачком је-

постоје „ка-
не знају за
лапања.
не пали. По
ко продавни-
е топле хре-
нине са сен-
ониране, али
скоро напре-

Бер

Берлин...

Поноћ је. Хотелски момак поновио ми је час одласка воза за Берлин и сум-
њиво завртео главом... Ипак ме је сре-
дачно испратио и пожелео ми срећан пут. У возу ври. Путници препричавају последње ужасе терористичких бомбар-
довања. Зграњавају се или ипак путују.

Берлин

У Берлину на све стране рушевине и остаци пожара. Само што сам обавио хотелске формалности и добио обавештење од портира где се налази најближе и „најтврђе“ склониште, спрема је снажно пропарада ваздух. Аларм! За неколико тренутака град је опустео као да је напуштен. Свет који се затекао на улици трчјим кораком хитар је у најближа склоништа и подземну железицу. Аутомобили ватрогасаца, сани-
тетске службе и пасивне одbrane пуном

брзином јуре према својим местима опредељења. У склоништима ред и тишина. Свет тихо разговара. И младо и старо и мушки и женски има израз забринутости или не и очајања. Док једни стриљиво седе и читају, други шетају и пале цигарету за цигаретом. — Прекид узбуне. Опасност је прошла. Свет је похрло право у помоћ пострадалима а затим на редовни посао. Живот се наставља...

Н. А. ТОДОРОВИЋ

Мене уши

Код Јильане Перић савршено су биле уши. Она је, углавном, била лепушкаста, али да је приређен какав конкурс најлепших ушију на свету, она би свакако однела прву награду.

Песници обично упоређују лепе уши са школском. Они нису ништа видели. Јильанине уши потсећале су на цвет, па чак и на краљицу цвећа. Њене уши биле су као ружа, колико различите од оних ужасних патрљака, које се виђају код многих особа.

Кад је Ранко Савић видео Јильанине уши, почeo је да сања о њима. Оне су мамиле уздахе, нежне речи, изјаве, као што крунице цвећа маме росу у мајска јутра, кад певају славуј и кос.

Ранко Савић почео је да удише као трубадур крај Јильане и она је благонаклоним ушима стала слушати његове нежне речи.

И то се завршило венчањем. Ранко је био јако заљубљен у своју жену. Лепе уши могу узбудити душу као и лепе очи. То је, уосталом, нешто што се са годинама најмање мења. Усне увену, нос се осуши, образи се зборају, уши се, пак, добро држе. Изабрати девојку ради њених ушију, то значи пласирати своје срце у сасвим сигурне вредности, у предратне 5% папире.

Ранко и Јильана могли су да живе срећни врло дugo да лије умрла тетка Персида. Тетка им је оставила позамешану сумицу, вилу на Авалском друму и породични накит.

Међу драгоценостима било је прстен, огрилица, гривни, и један пар минђуша, јединствен накит, чун отсаја и варница, накит какав сањају девојке у годинама кад се размишља да драги камен може лепше сијати и бити привлачнији од зенице и осмеха.

Јильана је дохватила минђушу и изјавила:

— Ја ћу их носити.

Ранко ју је погледао запрешашено.

— Како ћеш?! Уши ти нису зробуште.

— Ох, на то ће млада жена, убеђено, јувелир ће ми пробушити уши.

Муж је наједајнут погледио као да се нешto од њега кида. Шта, зар те уши, које је толико пута миловао, које је мирисао као редак цвет, зар те уши које су дотле биле сачуване од варварске игле, сад треба предати целату? Оне ће отуд изићи пробушене и крававе. Не, не, никад он неће допустити тај скандал, то скрпављање.

Он је тако речито говорио у корист ушију, да је Јильана узбуђено попустила.

— Добро, рекла је, нећу их носити, али шта да радим са њима?

— Па, продај их!

— Зар успомену од тетке? Никада.

То би нам донело несрћу.

— Поклони им каквој пријатељици.

Прав јој је мисао била до то одбије. Али љубав према мужу вредела је ипак да се учини нека жртва. Она је жалостиво погледала у накит кога ће се добровољно линити и узлахнула.

— Имаш право, поклони ју им.

Али којој? Јильана је у памети обишила своје интимне пријатељице Мара Јовичић, коју је срећа и сувише мазила, не би томе поклону придала никакву важност. Олга Крстић била је и сувише лепа да би млада жена према њој била тако издашна. Вера Јакшић, увек у при олевена као апостолка феминизма није послала ни прстен.

Остала је још Стана Петровић, званица Цицика. Она је била сиромашна и врло рђаво одевена пријатељица, повучена и услужна поверилица. Свакога

У прошлом броју од 27 маја т. г. на страни „Најмлађи пишу“ редакција је пустила песму „Увела ружа“ коју је потписао Петар С. Ђоковић.

Песма „Увела ружа“ је пластијат песме која је општампана у „Колу“ бр. 97 још 6 новембра 1943 године под насловом „Вера, Љубав и нада“ од Петра К. Симоновића.

дана могла је доћи на ручак, сем у дане великих пријема.

— Дају их Цицики, одлучила је Јильана. Цицика је имала пробушене уши, али не и минђуше. Поклон јој је добро долазио, имала је само да га закачи. Јильана јој је сама наместила минђушу и Цицики се учинило да јој се све звезде са неба окрећу око главе.

Кад се нашла сама код своје куће, она се дуго гледала у огледалу и смиштила се јако зачућена што себи изгледа много мање ружна, него што јој се дотле чинило.

Почела је да размишља о томе.

Сутрадан је променила фризуру и за паре које је дуго штедела, купила хаљину, која није одударала од накита у ушима.

КО ЋЕ НУШИЋА ДА БРИЈЕ

Беше то неколико година пред прошли светски рат када се пронела вест да ће нека комета ударити о Земљу и да ће све човечанство помрети. Нушић, кад је отишао да се обрије, наће бриџу необично забринутог:

— Чуо сам од једног свог муштерије, не знам да ли је агроном или астроном, да ће после нове године пропasti свет. Првог јануара угинуће све животиње, а другог поумираће сви људи!

— Заиста страшно! — узвикну Нушић — А ко ће онда мене трошити јануар да брије?

НИШТА НОВОГА

Александар фон Хумболт донео је са пута по Јужној Америци једној камељону. Ову тада у Немачкој још непознату животињу показао је Фридрих Вилхелм Трећем. Историјено Хумболт је додao, да ова животиња може једним оком гледати у небо, а другим у земљу. Монарх није био ни најмање изненаден, шта више, додао је: „Да, и моји саветници раде то исто!“

ЖЕНИН МАДЕР

Драгомир Брзак жалио се Јанку Веселиновићу како има неизгода са својом женом, са којом никако не може да живи у слози и миру. Јанко га посаветова:

— Знаш, и ја који пут имам мале непријатности, али инак с времена на време прићем својој жени и пољубим је, па се све заборави. Треба и ти тако да чиниш.

Пејзаж са београдске периферије

Прошло је неколико дана. Она је пошако постала све сигурнија у себе и све лујпкија. Минђуше су је откриле вој само и пробудиле у њој расположе за кокетерију и памештање, које истиче вредност жене. Она је постала лепа и пријатна.

Са изненађењем и узбуђењем Ранко, која ју је често виђао, открио је у њој нову жену. Наследство ол тетка Персида лепо је удесило ствар.

Врло дуго Јильана, убеђена у своју привлачност и у своје уши, није писала приметила. Али, једно по подне, кад је хтела да телефонира мужу, чула је разговор на другој линији. Цицикин глас, мазан и нежан, говорио је:

— Добро, душо, до виђења довече.

А глас неваљалца Раика одговорио је:

— Довиђења довече, злато моје.

Тада је тек Јильана осетила своју несмотреност и своју несрћу и уверила се да су људи чудна створења којима не треба никад веровати.

НИКОЛА НОВАКОВ

Сутрадан опет се обојица наћоше заједно. Брзак ће тада рећи свом пријатељу:

— Е, Јанко, никаква успеха! Синоћ, кад дођох кући, жена ми дурновита. Ја јој нежно прићох и пољубих је, а она врискну: „Што сам ја јадвица Богу згрешила! Разбила сам јутрос чајник, за ручком пролила софт од масни пећења на хаљину, а сад ми и ти још доће кући цијан!

ВЕЛИКИ УМЕТНИК

Росинију дошао је једном један певач и молио га за протекцију. „Шта певате?“ упитао га композитор. „Све што се тражи“ одговорио је певач, „тенор, барiton, бас“

„Како практично!“ одвратио је Росини, „ви бисте могли да певате чувени терцет из Виљем Тела потпуно сами!“

ОПАСНО ЛЕПА МУЗИКА

Пре извођења једне Шубертове симфоније у Хамбургу рекао је Ханс фон Билов, чувени диригент и пријатељ Рихарда Вагнера: „Она има божанске фруте; морам обратити највећу пажњу, да се оркестар не успава!“

КО МОЖЕ ДА ЗНА...

Професор Билрот, чувени бечки хирург, испитивао је једног студента. У очајању обратио се студент професору: „Господине професоре, ви ме увек питате оно, што не знам!“

„Да“, одговорио је Билрот, „а како ћу да знам, шта ви знаћете?“

Мале занемарљивости

... Како спавају јаребице? Оне се подану приликом лета као и ноћу при спавању увек налазе у друштву. Када се овакав ланац спусти на мировање, онда јаребице начиње један лук с главом према свом телу, а репови им штрче на горе.

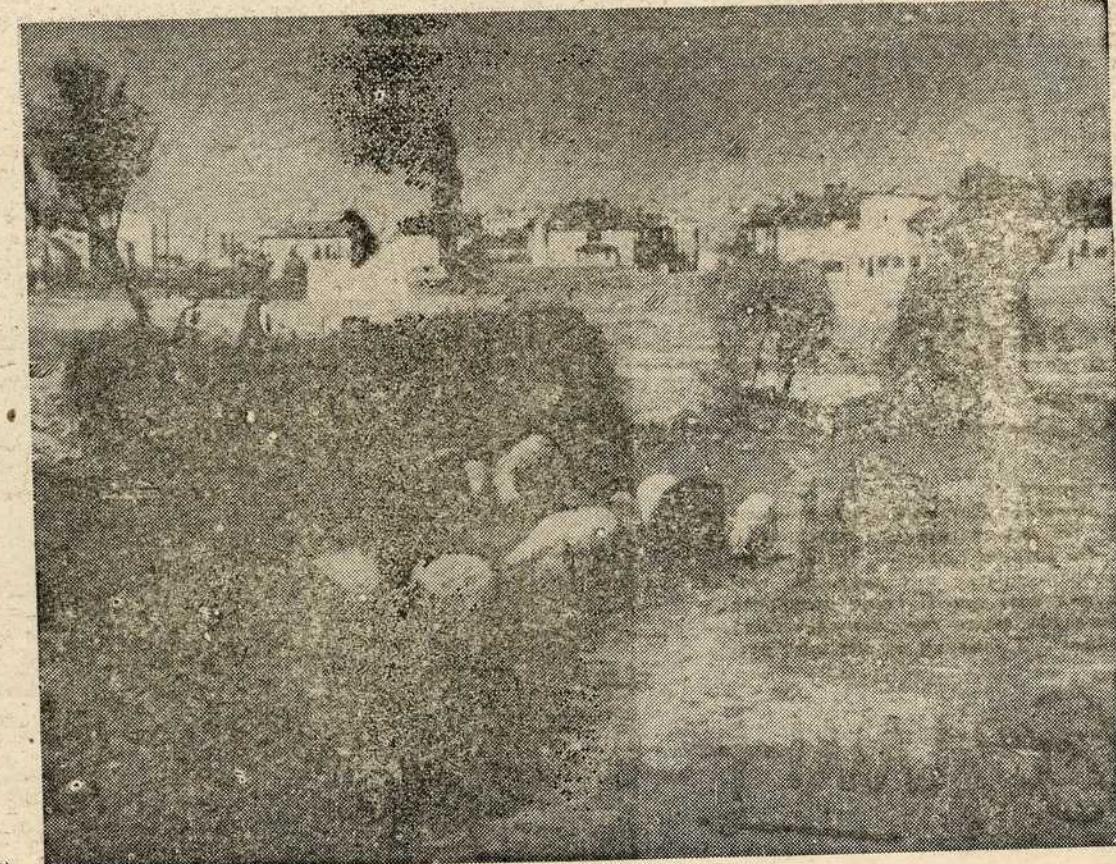
... откада се људи умијавају? О томе пише професор Лудвиг Киршнер из Минхена: Тако напретком медицинске науке, савремена хигијена и побољшање сапуна отстраниле су страх од воде и предрасуде наших предака и побудили вољу за умијавањем и купањем. Ми данас једва можемо да скватимо да је било времена, када се људи уопште никад умијавали. Била је некада мода да се место умијавања употреби т.зв. шминкање, пудровање и парфимирање. Још у 17 веку нашло се лекара који су строго опомињали због „велике опасности рђавог обичаја свакодневног ужијавања“.

... зашто су источњачки ћилимови неправилно тканви? Свака врста украса источњачких ћилимова крије у себи један дубљи смисао. Сам ћилим мора да претставља простор и вечност. Свака боја има свој посебни значај, свака шара свој скривени циљ. А и саме неправилности су намерно учињене, да се обеснаже „урокљиве очи“ и привуче срећа. Припадници неких секта, као на пр. шеити, никада не ткају један сваки раван ћилим, јер код њих влада веровање да се само Божја дела савршена и да се човек несме усудити да се мери са Свемогућим.

... да ли лентири могу да се одмарaju и на валовима? Често се логаја, да читави ројеви лентира превеће Атлантски Океан. Некада за време тога дугог пута одмарaju се на неком броду, али често као место за одмараше искоришћују таласе. Пошто лентири немају готово никакве тежине, они не тону на том немирном почивалишту.

... да ли постоји језик птица? Многе птице имају разне „гласове за непогоду“, приликом кише, када сунце сија, при хладноћи или олуји, а ти су гласови према разним непогодама или временским непогодама врло различити. Па чак и изражавање душевног стања као на пр. брге и невоље, жудња за парењем, бес итд. налазе у језику птица свој изражај.

... колико дуго граде пчеле сат (са)? Пчела је само до свог осамнаестог дана у стању да гради сат за мед. Касније то увише не може, јер онда пропадају јељеве за растење. Али ако се оваквим пчелама одузме њихова сат која им је дотада стајала на расположењу онда настаје, као што су то утврдили испитивањима, једна регенерација закржљаве јељеве за растење и пчеле су поново способне да праве сат.

(Снимак: А. Симић)

Шах на периферији

Београд је одмах после Ускрса трбаша да има један велики турнир, на коме би се нашли сви наши најбољи шахисти на окупу, а међу њима као гост и велики мајстор из Вршца Бора Костић, који се у своје време прославио рекордном турнејом преко читаве земаљске кугле. Несрећни учесници догађаји имали су за последицу да се наши шахисти нису окupили, већ напротив растројили по разним београдским предграђима и селима око Београда, за која раније често нису ни знали да постоје, а камоли да су у њима били. На јуриш су заузели сигурне позиције по двориштима и ливадама, поставили таблу и фигуру на какво коферче, ћебе или траву, па започињали љуту борбу на 64 поља. У шаху тако брзо пролази оно критичко време када злогуци звучи сирене могу објавити непријатну посету и дарове са неба!

За оне, који су раније у локалима играли шах, поред свих непријатности и неудобности овакве партије у слободној природи имају и једну добру страну — не узнемирују их келнери! Позната је легенда како је индиски владар мултраџа, који је пронашао шах, у знак признања хтео да награди. А овај тражио толики износ зрина жита да на право шаховско поље дође једно зрно, па друго двоструко и тако даље у математском реду. Владар се спочетка чудио овако скромној жељи, а после је видео да је то толико велики износ, да читава Индија за десет година не би могла толико тати. И док је индиски владар и његфи двор толико ценио шах, не може се исто рећи за наше келнере ни гостиничаре. И заиста утолико имају право, што шахисти за време игре скоро ништа не троше и у стању су читаво пополне да проведу уз пољницу каве, а да у кавани заузму, међутим, пајбочија. Као неким индиским факирима не треба им ни пића ни јела ни сна. Узлуд келнер нуди пиће, девојка пециво. Све попуне остану неуважене и неслушане. Даме, које се занимaju љубављу, узалуд бацају погледе на шахисте, међу којима се често нађе лепих младића. Шахиста као да за њих имају само камена, испуњено шаховским проблемима.

И док избеглим шахистима под ведрим небом не сметају келнери, друга тортура им остаје и то много већа — посматрачи! И овде је још више тих нередних „кибица“, од чијих савета, примеља, немејавања и грдеље прави шахисти не могу да живе. Раније је затворени простор њихов број бар колико толико ограничавао, а ту на пољани може свако да приђе. Иако ниједан од

играча није ни тражио ни жеље посматраче, они их опколе као у неком бојном реду и поседају околу у уверењу да треба да их упозоравају на добре или лоше потезе. При сваком покрету на табли гунђају, вичу, псују, чујају се з косе, отимају играчима фигуре из шака и сами чине потезе. Какве оргије тек славе када се партија заврши! Потсмејавају се победнику како је давио већ пре могао игру добити да је послушао њихов савет, а може се мислити шта тек чине са победеним, који није водио па чуна о саветима искусији и зато проиграо партију. Нађе се ипак понекији и који мирни посматрач, па ни играче благонаклоно понудио цигаретом, з на неки потез сумњиве јачине само замрла главом. Али то заиста ретко бива

Иако доста њих ужива да посматра мајсторе у игри, већина се ипак одлучује да гледа партије такозваних „пацера“. Та симпатија не долази само због тога што праве веће и крупније грешке, па им је њихова игра ближа срду. Свеједно да ли је такав пацер прогоњен судбином или му није стало до победничке славе, тек он својим лакомисленим потезима приређује посматрачима весеље, које нешахиста тешко може себи да претстави. Какву славу међу тим „пацерима“ има „баба Јула“, чуven азитавом Пашином брду па и даље па лалеким ливадама! Кад он заигра, то је нешто вицредно. Он је најбржи, најтемпераментнији, најблагоглагољиви и најдуховитији играч. Истина, он не признаје „шустермат“ и не даје да му отму краљицу, топа или коња кад их превиди. Како су му коњи тек на табли опасни! Кад завиче: — Цуп, цуп, хопла, хопла! — вранци му изводе скокове моргуће и немогуће какве шаховска теорија још није забележила, па би се и сам Аљехин дивио. Тврди да га је бајаги шаховској уметности научила „баба Јула“ а како му не знају име, тако су га прозвали.

Неки београдски књижевник, кога поједини шаховски посматрач више може да расуди него тузе књижевних критичара, најљутио се на свога партнера када се нашао у изгубљеној позицији:

— Ви сте обичан пацер. Појма немate о шаху! Однесете ми све фигуре, па како ћу да правим комбинације?

— Што се љутите кад тубите? — одговара му овај мирно. — Па је ли ви волите шах?

— Како да не? Зар би га иначе играл? — чуди се књижевник овој приметби.

— Па добро, кад га волите што га и не научите!

(Снимак: А. Симић)

Насмејаше се сви. Књижевник опазио је посматрачима и неког дечка од шест година, који испада као жртва његовог гњева:

— Шта се смејеш будало, немој да ти преседне! И пилини се ту нашли да какоју!

Књижевников партнер опет има обичај стално да говори и већ при првим потезима прети: Е признај и још једну партију, па ћемо одмах трећу! — или — Хајде мало да те потшинам за врхом маказама, па ћеш да спаваш као топ! — Једва чека да му противник рокира, па да му зна „адресу“! Ако добро стоји певука какву песмицу, нарочито ако се текст може да односи и на рђаво стање противничке позиције. Деси ли се да је у опасности, тада каже: — Бог чува Србију, трећи позив

Ту прију! — Мало касније, кад учини опет неки на око јачи потез, попово прети: — Испопредавај се! Имаш ли још шта да кажеш у своју одбрану! Топове у ћошкове па нову!

Омладина игра, међутим, миран и стајложен шах. Многи дечаци познају теорију и неки су већ имали прилике да учествују на такмичењима, које су организоване сејери спорских клубова. Њихове потезе другари им прате са великим интересовањем и у највећој тишини.

Групе шахиста-избеглица на пољана-ма одлично живе изменују себе и помажу се колико се може. То су управо као неке велике породице. Њих не сједињава само ово тешко доба и прилике, већ их зближавају радости и жалости: победе и порази у шаху!

O. H.

Ф.И.Ф.А.

је основана пре 40 година

Кроз неколико дана, тачно 21. маја, спортски-футбалери целих света прославиће значајан датум. Тог дана навршиће се четрдесет година од оснивања ове најважније футбалске установе-организације. Пре тога постојале су у разним земљама, у којима се тада већ футбал на велико играо, разне организације, али није било доволно веза између тих појединачних организација, а о неком интензивнијем међународном такмичењу или зближењу путем спорта није могло бити говора. Основана се потреба стварања једне велике, опште организације, која ће начине играња и правила, по којима се играло, довести у склад, а која ће, истовремено, усвојити правила која ће бити обавезна за све и која ће, према томе, постати регулатор односа. И када

је ова идеја сазрела састави су се делегати појединачних земаља у Паризу. После неколико дана већа основана је Међународна футбалска федерација. Позната у свим земљама у којима се после и доцније играо фудбал Међународна организација фудбала, скраћено Ф.И.Ф.А. постao је за веома кратко време међународни форум.

Све, разуме се, није ишло лако. Пре свега Енглеска футбалска организација, која је дотле водила главну реч, чинила је све могуће тешкоте новој организацији и дugo уопште није хтела да признаје рад Ф.И.Ф.А. Али ништа више није могло да заустави рад врховног регулатора целокупног футбалског живота.

Успеси Ф.И.Ф.А. постигнути у току минулих четрдесет година били су значајни. За то време фудбал је продро у све земље. Међународна такмичења бивала су све чешћа и још пре првог светског рата многобројна. Међутим, први процвет футбала на континенту настао је после рата. И на појединачним Олимпијадама и изван Олимпијада фудбал је бележио значајне успехе. И све земље света, у којима се играо и играје фудбал, постале су чланице ове врховне међународне организације. Највеће успехе Ф.И.Ф.А. постигла је организацијем утакмица за Светски куп. Ове су утакмице одржане 1930 у Монтевидео, у Уругвају, 1934 у разним градовима Италије а 1934 у Француској. Прваци света у фудбалу били су Уругвај, па Италија у два маха.

На челу ове значајне организације налазе се данас, именем дугогодишњег претседника Француз Риме и главни секретар, Немац, др И. Штрикер.

УЉЕ ОД СКАКАВАЦА

Утврђено је да и скакавци, који наносе усевима огромну штету, могу да буду од користи. Доказано је да се од њих може добити једна врста уља, која се врло корисно може употребити за авиона, јер се то уље не стеже ни на највећим висинама, већ задржава течно стање.

Уље од скакавца први пут је добијено пре педесет година. Уље се добија од јаја скакавца. Ово уље личи на некувано жуманце кокошијег јајета. Укус је тешко горког и опорог.

Пашњаци
на падини
Голије

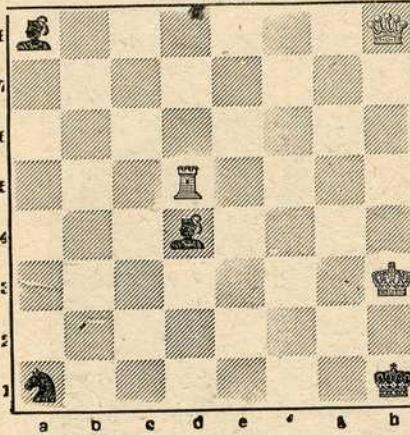
(Снимак:
приватна својина)

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 126

Х. Левер

Бели вуче и даје црноме мат у два потеза.

Решење проблема бр. 125 (В. фон Холи-хаузен): 1) Td8-a8.

ЈЕДНА КОМБИНАТОРНА ПАРТИЈА

(Играно 26. III. 1944. на првој табли мече шаховске секције СК 1913—СК Палилулац)

Вени: Ј. А. Чеховин — Пуни: Б. Грубор

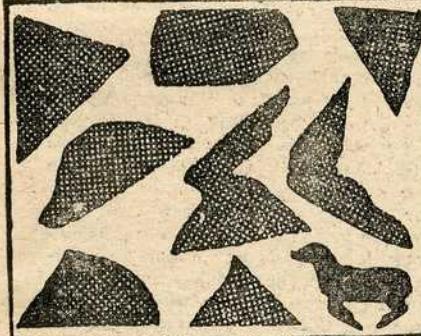
1) e2-e4, e7-e5; 2) Sg1-f3, Sb8-c6; 3) Lf1-c4, Lf8-c5; 4) c2-c3, Sg8-f6; 5) d2-d4, e5-d4; 6) c3-d4, Lc5-b4+; 7) Sb1-c3, 0-0; 8) e4-e5, Sf6-e4; 9) 0-0, Se4:c3; 10) b2:c3, Lb4-e7; 11) Tf1-e1, d7-d6; 12) e5:d6, Le7:d6; 13) Sf3-g5!, h7-h6; 14) Sg5:f7, Tf8:f7; 15) Dd1-b3, Dd8-f6; 16) Lc4:f7+; 17) Df6:f7; 18) Te1-e8+; 19) Ld6-f8; 18) Lc1-a3, Df7:b3; 19) Te8:f8+.

Црни предаје. Лепа победа младог и талентованог Чеховина, претставника екипе секције СК 1913.

Размислите мало

ЛОВ НА ФОКУ

Ловци су у поларним крајевима уловили једну фоку и поделили је на осам делова. Преочитајте све те делове на обичај

бели кајсон или лебљу картију, па маказама отсечите сваки део и покушајте да ол тих делова добијете изглед фоке како вам је претстављена у углу слике

Размислите мало, па ћете видети да затак није нимало тежак!

ВЕВЕРИЦА

Онај ко је пртао ову веверицу сило је погрешно. Постоји кажете да сте велики љубитељ животиња, одговорите зашто?

Одговор, за оне који нису егрутчица у питању веверица паћемо у плунђем броју.

Који је одговор таган?

1 — Кленущ је:
јело
воста одеће
войка
попорница

2 — Азимут је:
животиња
географски израз
војсковоћа
чинилац

Тачни одговори: 1 — Кленущ је попорница у Собији у Кучају, југозападно од варошице Злота. Извире на североисточног падине планине Јаворине. Понира у

Чамовском Пољу седам километара западно од Злота.

2) Азимут је географски израз и значи угао који затвара прави у коме посматрач из средине видиока опажа неки предмет на видику с линијом која спаја посматраче стојиште у северну тачку хоризонта.

Да ли знаје?

ПИТАЊА

- Колико је износно буџет Општине Београдске 1865 године?
- Колико је имао десе Вук Карапић?
- Одакле је већ „физика“?
- Где је прво пронађено гасовито тело које се назива „хелијум“?
- Ко је први отворен за саобраћај Суецки канал?
- Ко је био „Граф од Донец“?
- Ко је основао Београдско певачко друштво?
- Шта је „електрон“?
- Ко је био „Леонардо да Винчи“?
- Кад се родио а кад умро Никола Пашић?

Можете ли се сетити?

ЧИЈИ СУ ОВО СТИХОВИ?

ОЧИ

Бесконачне твоје очи, млада жено,
две дуге вечери у пустињи мора;
две суморне бајке што узимпирено
имају шум слутње у гранама бора;
две мирне галије с прим заставама;
две жење у прном, на молитви, неме;
две поноћне реке кроз краје од кама,
два гласника бола који кроз ноћ стреме.

Да ли сте се сетили чији су ово стихови? Ако нисте, дајмо вам одговор од маја да се не бисте много мучили.

РЕШЕЊА

ИЗ 125-ОГ БРОЈА

Одговор да ЈАРЕБИЦЕ*

Јаребица живи на земљи и никада се не пење на грађе.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- Први наш књижевник у Старој Рашкој био је св. Сава, најважнија су његова дела: Немањино Житије и Служба светом Симеону.
- Познати песмв
Што се боре мисла моје
Искуство ми ћутат вели итд.
составио је Кнез Михајло а компоновао је Корнелије Станковић
20. јануара 1876. године, отворена су предавања у Великој школи из мајле хришћанства за бербере. Та предавања прво је доктор Медовин.
1865. године била је у Београду велика зима и снег нападао улицама, како свет није запамтио. Улицама се наје могло проби а кровови су биле притиснуте снегом да је у свакој кући по наредби полиције неко морадао се попети на кров и снег бацати. Да би се улице од Двора до Стамбол капије (данашњег Нар позоришта) учиниле пролазне ескадрон коњице у широком фонту пројао је неколико пута од Двора до Манежа и позоришта тамо и натраг. све потле док коњи грудима и ногама наизу лебеди високо снег започинали в узглазди.

- По садржини могу се поделити првопетек Ђуре Јакшића овако: романтичне, сатиричне привопетке о животу. Соба у Угарској, сеоске привопетке из Собије и привопетке ратног времена.
- Настојањем Кнеза Михајла Обреновића уведене су кола нас трке. Прва трка одржана је у Београду 14. априла 1863. год. Одређене су биле три трке: прва за официре друга за народне коњанице и трећа за свакога ко ћоће. Поза награда у првој и доцнијој трци била је по осамдесет луката а у трећој сто дуката.
- Месец маја 1862. је организована је у Београду прва пожарна чета од жандарма која су за то нарочито обуčавани. Али су на место пожара морали доћи сви очајари ковачи браваре и пчнђери.
- Татар Иниза за султанским Берат, која је 1842. године донео из Парискога в којим је потврђен избор Александра Карађорђевића за кнеза, је овога 500 луката на „муштупулук“

- Почетком 1880. г. први је увео у употребу писаћи машину Марко Стојановић адвокат. По једном пословном писму, које је добио из Трста и које је било пактилографисано, овоге заинтересовао је ову олмах избавио га направио и сам за њу компоновао на научно бирилска слова. Прве његове представаке машином писане направиле су читаву сензацију и забуну. Судови су били нешто време у недоумици да ли да примије те представаке које по закону и правилу треба да се „написано“ подносе.
- Мати Калаја Александра Караджорђевића а жена Калаја Петра I добила је име на крштењу Јубилица а онда је нимало назвала су је Зорка.

ПРЕЧИНЕ 16

ЗА ДЕНУ, ДА СЕ РАЗНОДЕ И ПОУЧЕ

Изгубљена девојчица

На улици стоји мала, витка девојчица која изгледа веома лепа. Она чека неког.

Јест мама је у радњи нешто купује, а дете је остала напољу да је причека.

— Лола! Лола!

Девојчица се осврне. Тражила је погледом ко је зове.

Али никог није било. Једна госпођа, лепо одевена, водила је пестанце, бело чупаво с плавом пантљиком о врату.

Лола је окрете најзад уређена. Било јој је као што се пестанце звало као она.

— Лола! Лола!

Мала лепа девојчица се и не помаче. Може је звati као хоће, на то име се вишне неће одлазити.

Дете је чекало, чекало, гледајући радо знално у излог радње. Затим се сети да мајка није у овој радњи.

— Чини ми се да је мама ушла у ову другу радњу, а ја сам се мало одмакла... сену у памети девојчица. Сада би хтела да мека позове да чује позивача глајачин или своје тетке.

Одједном, сило упуштена Лола пође да тражи радњу у којој је мати ушла. Ово је била радња с играчкама и гу се могло стојати сатима. Али у какву је радњу ушла мати? Обуђарку? Вођарку? Можда у ону книжарку?

Све боље кретале су се детиње ложише, а срце је управо да искочи Смркавац.

Мала је почала Кнез-Михаилову улицу, томонући у гомили онако ситна. У гласини јој је бубњило:

— Не зовем се Лола. Не зовем се Лола. Ја се зовем Зорка.

Али кад ће неко викнуо тим именом не би се ни помакла.

Стигла је до Калемегдана, са бујишом света.

„Да није Малена на Калемегдану?“ Малена је била њена велика сестра и често је шетала по Калемегдану.

И дете не мислиће поће са гомилом из главног стазу великог парка.

Овде се лакше кретало и могло се видети ко је ко. Лола је загледала пролазнике, тражећи неко познато лице. Помага је неосетно до велике стазе и ту је стала. Стала је и чинила јој се: „Овде је крај света и нема се кула даље.“

Неко јој приђе.

— Мала, како се зовеш? Чија си ти?

То је био ћелан старији господин.

Али Лолу су чули да не зме одговори на непознатим липцима, нити поће сићи. Она је упоном ћутала.

— Ово дете се изгубило... промрмља тај господин, понови питање узалуд и оле мајчин главом.

„Ја сам се изгубила“ — помислила је малена девојчица и одједном сило проплакала је, упавши у врискала је:

— Мама! Мама!

— Тата! Тата!

— Изгубила се девојчица? Чија си, мала?

У опајању страху, гроље се стисло и она

не уме да каже ни словца. Јеца, само јеца.

— Чија си мала? Како се зове твој тато? Где станујеш?

Лола не до године у основну школу, и она олако зна како се зову њени родитељи и где станују. Али грло се стегло ој стражи и она само јеца.

Жандарм приђе ухвати дете за руку.

Лола писну. Она је знала да полиција помаже у том случајевима, али је навикла да се бое полиција.

— Зар ти не знаш како се зовеш? пита је жандарм благо.

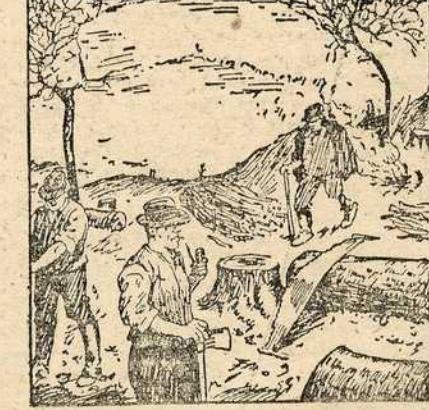
— Лола! Лола!

Неко је дозивао. Глас је био познат. Лола отаже очију из жандармове појури.

Удете право у наручје свога отца. Кад се повратила и описала своје муке, већ озбиљно:

— За све је криво једно куче. Оно се звало као и ја. Зато ја више нисам се одазвала. Ја се зовем Зорка...

Где је шумар?

На сунце је Марко
Лего да је одмарала.
Слизио га је Жарко
И већ пакој ствара.

Пришао му га ћо
Да га он не чује
И за већ му ено
Канту привезује.

Но, Марко је овла
Много бржи био
Кад се налоди вије
На Жлоку скочио.

Загреба га добро
Па хитро одијури.
Жарко бесно гледа.
Како кре мијури..

Ко другоме јаму копа.

Сам у њу пада.

Док је Жарко рђав тако.

Тотле ће да страда.

РАДМИЛА ЂОРЂЕВИЋ

Загонетка

Даљу спава ноћ иле
На ја јули и не веће
На прасене мало личи
Али детко када скичи
Игле ноге на леђима
А не копи ни пак шије
Целе ноге нема мира
Хвата бубе глисте змије
Ноћи у лов иле
Али опет лопов најве
Кад то ипак онда пита је?

(ж ј г)

СЕЛ В МИЛОСАВЉЕВИЋ

Весела слика

Где се налазе гла
ни августи мора би
ги весеља. И на овој
слици све је весело
Ако још бујите спо
љили ћелном чипи
још све тачке по ви
ховом бројном пел
бине вам још

Лево — Благоје, у млађим данима са својом породицом...

(Снимци: А. Симић)

дезерта, као и обланди и корнета.
Кроз пространо бетонирено двориште улазимо у радионице.

У једном одељењу тридесет пара девојачких руку обављају свој посао. Подељене у групе, пакују млечне и воћне карамеле, нугат, ратлук и марципан, мере и односе у одељење за испоруку. У другом, потпомажу мајстору на припремању и искувању масе за ратлук и фондан. У трећем се пеку обланде. Један младић, тек двадесетих година, скоро механички сваких неколико секунада вади печене обланде, ставља на ново млечну масу и опет поново вади...

Власник предузећа цени сарадњу целиокупног свог персонала. Он цело предузеће сматра једном пријатељском заједницом и понаша се као прави домаћин. Зато су му сви без изузетка одани и међу њима не постоји злоупотреба и искоришћавање. У свом домаћинском настојању, Благоје је недавно реновирао све просторије, и инсталацијом купатила, гардеробе и трпезарије уклоњени су и последњи хигијенски недостаци његове фабрике.

У магацину, читава брда кутија спакованих производа чека на експедицију. Распоређени по садржини и одвојени према налозима, враћају нас у прошлост, у добре дане...

M. A. T

Од пегалдара до индустрисаца

Власник „Тара“ предузећа за израду бонбона, ратлuka и других производа један је од оних који су тешким радом пробијајући се кроз живот, стекли оно што данас имају.

Пореклом из Дуфа, Благоје је своје детинство провео, као и сви његови земљаци, лутајући од града до града — као печалбар.

У петнаестој години, са једним јединим замотуљком нашао се у Београду и запослио се као обичан радник на грађевини. Гајио је креч, носио малтер, долазао циглу...

Кад му је тај посао досадио, укрцдао се на један шлеп и као лађар отиснуо

се низ Дунав у свет. Путовао је много. Обишао је Пешту, Беч, Братиславу, Праг, Хамбург, Берлин, Букурешт, Софију и Цариград.

С незнатним новцем који је на овом путовању уштедео, Благоје је започео, као многи, торбарењем. Постао му је пошао добро, па је једног дана узео у запул једно дућанче, отворио радњу и почeo правити бонбоне и обланде...

*

Данас, када пролазимо Захумском улицом видимо на једној огради таблу с написом: „Тара“ предузеће за израду бонбона, ратлuka, млечних и воћних карамела, чоколаде, марципана, нугата и

Шикова буднице

1 — Кристина Седерблум воли ову догу као своју одану пријатељицу.

2 — Хилде Шајдер као да нас пита: „Зар не да имам дивну мачкицу?“

3 — Јубимац Кероле Хен бео је као снег.

4 — После шетње Елфи Мејерихофер са своја два миљеника одмарала се на

клупи у парку.

(Снимци: У. Ф. А. — Е. К.)

5 — Анели фон Ештрут и Маргот Хилдер са својим верним „пријатељима“.

6 — Кученце Маргот Хилдер врло је музикалан и воли да слуша како његова господарица звижди...